RÉSIDENCE SUPÉRIEURE DU TONKIN
DEPOT LEGAL
DÉPÔT LÉGAL INDOCHINE N° 1197

NAM THỨ MƯỜI HAI. — SỐ THỨ 1121 — SỐ 61 63 — NGÀY THỨ BA 15 AVRIL 1924

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

Toutes les lettres testinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES
Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m 065 de large.
4e page — Une seule insertion. . . . 0 $ 20 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0 $ 18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

HANOI

	Pour les pays autres que ceux compris dans la 1re zone et l'Indochine	Pour les fonctionnaires, militaires et colons	Pour les indigènes	Numéro du jour
	Nombre d'abonnés	Etat de leur bureau	Nom et Prénom du chef de bureau	
Un an. . .	6 $ 00	6 $ 00	6 $ 30	6 $ 30	6 $ 60	12 $ 00
Cinq mois	»	3 $ 00	»	»	»	»
Trois mois	»	1 $ 50	1 $ 75	1 $ 60	1 $ 65	3 $ 00
Un mois. . .	»	0 $ 50	0 $ 60	0 $ 55	0 $ 60	1 $ 00

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Cái sự-nghiệp của bậc thượng-lưu ta đối với xã-hội

III

Thử nửa đến các vị trong sĩ-lưu. Sĩ-lưu là những người có học-thức, có tư-tưởng, được cái may-mắn hơn kẻ dân thường là có được cái tư-chất thông-tuệ, chịu được cái trình-độ giáo-dục hoàn-toàn hơn kẻ dân thường, cái khí thanh-thục của giang-sơn tổ-quốc chung đúc cả vào mình, cái gia-tài hương-hỏa chung của cả nước từ mấy mươi đời người tân-cần tích lũy mà gây dựng nên được là cái quốc-hồn, cái văn-hóa riêng trong một nước kỳ-thác ở trong tay mình, trên thì vua quan cũng có ý sự trọng mình, dưới thì nhân dân đều đem lòng tôn kính mình; người ta vẫn thường nói người học-thức là tinh-hoa của một nước, kẻ sĩ phu là tiêu-biểu của người dân; không luận là đời nào, nước nào, cái thế-đạo thăng giáng, cái quốc-vận thịnh suy, sĩ-lưu cũng vẫn dự có một phần công tội lớn ở trong đó. Không có ông Lư-thoa, (Rousseau) ông Mạnh-đức-tư-cưu(Montesquieu), ông Phúc-lộc đặc-nhĩ (Voltaire) thì nước Pháp làm sao dựng nên cái nền dân chủ. Không có ông Cát-điển-tùng-ám, ông Đại cữu-bảo, ông Tây-hương-long-thịnh thì nước Nhật làm sao lập được cái nghiệp duy-tân. Nhất là ở xã-hội Việt-Nam ta thì cái địa-vị sĩ-lưu càng tôn mà cái chức trách sĩ-lưu càng trọng lắm; cái tập-quán tổ truyền ở nước ta là cái tục quí sĩ; trong từ dân thì sĩ đứng vào bậc nhất; ta há lại chẳng từng nghe khắp cửa miệng trong xã-hội đều có một câu rất thông-tục là cái câu nhất sĩ nhì nông đấy ư? Lại như câu: chẳng tham ruộng cả ao liền, tham về cái bút cái nghiên anh đồ; chẳng là một câu phong rao thông-hành nhất trong xã-hội đấy ư? Sĩ làm sao mà nhất? anh đồ làm sao mà đáng tham? chẳng phải là xã-hội ta trông cậy về kẻ sĩ rất nhiều: phụ thế trưởng dân cũng về phần kẻ sĩ; hưng bang kiến quốc cũng về phần kẻ sĩ; di phong dịch tục cũng về phần kẻ sĩ; duy-trì thế-giáo, phù thực cương-thường cũng về phần kẻ sĩ; tác-thành nhân-tài, dẫn dụ hậu-tiến cũng về phần kẻ sĩ; kẻ sĩ là bậc tiên-tri tiên-giác, người hậu tri hậu giác không trông cậy về kẻ sĩ thì trông cậy ai; tiến làm quan, thoái làm thầy, phù nguy định loạn, cứu thế độ dân là cái công-nghiệp của kẻ sĩ có thể gánh vác cho đời được cả. Các vị sĩ-lưu ta đời xưa như cụ Chu-văn-An, cụ Lý tử-Cấu, cụ Lê-cảnh-Tuân về đời Trần, cụ Đàm-thận-Huy, cụ Phạm-Lập-trai, cụ Lê-Trác về đời Lê, gặp lúc vận nước gian-nan, việc đời khốn-khó, chính hình điên-đảo, phong-tục suy đồi, cụ thì treo mũ về làng, mở trường dạy học, cụ thì sạch mình giữ tiết, nói thẳng trừ gian, lấy cao-phong thanh-thảo khích-lệ lòng người, lấy ngôn-luận văn-chương phù-trì danh-giáo, khiến cho kẻ ngoan biết liêm, kẻ nọa biết lập, kẻ nghe phong mà hưng-khởi, kẻ mến chí mà noi theo, cái công các cụ cứu nước giúp đời, không phải là không có bóng xa vang rộng vậy.

Sĩ lưu ở xã-hội ta bây giờ là ai? chẳng cần phải nói thì các nhà cựu-học cũng các nhà tân-học ta cũng tự mình hỏi mình mà không thể suy-nhượng, không thể chối từ rằng: ta đây là một hạng người lão hủ đối với xã-hội là người thừa rồi, ta chỉ biết xoay-xỏa lần hồi, hoặc tương, hoặc số, hoặc lang-thang, hoặc dông-cốt, hoặc địa-liền địa-lý, hoặc thầy cung thầy cô, kiếm cái bát cơm của ta cho vừa hỗ-khẩu, ngoài ra cái sự-nghiệp lập đức lập ngôn, giúp dân giúp nước dâu đến phần ta; hay là nói: ta đây gặp được thời may vận tốt, đối với xã-hội, ta là kẻ được mùa riêng, ta có quyền có vị, có bổng có lộc, có tiền trăm bạc chục hơn ai, ta ăn chơi phung-phá cho thỏa một đời ta: dân mà chi, nước mà chi, nói giống nữa mà chi, hơi nào mà ta nhọc chi về những chuyện dân dâu; nhà lầu xe ngựa, rượu ngọt chè ngon, bạc danh cho hảo, áo mặc cho mốt, cơm tây cơm tàu cho sang trọng, của ngon vật lạ cho đủ mùi, tối vui xuân năm bảy à quỳnh-tương, chiều dạo mát một vài me khoác cánh, tưởng cái khoái-lạc nhân sinh đến thế, ai khổ ai sầu, ai đau ai não, chừ khổ đau sầu não gì đến ta mà ta phải lo hão thương hoài đến nước, đến dân, đến nòi, đến giống. Không, không có lẽ nào các ngài lại suy-nhượng, lại chối từ cái tên sĩ-lưu ở xã-hội ta được, cái địa-vị rất tôn ấy, xã-hội ta vẫn gán hẳn cho các ngài, cái chức-trách rất trọng ấy, xã-hội ta tất phải giao-phó ở các ngài.

Quả các ngài là sĩ-lưu trong xã-hội, không còn trộc-trệch nữa, cái địa-vị sĩ-lưu các ngài thật là tôn, cái chức-trách sĩ-lưu các ngài thật là trọng. Nếu thật là một bậc thượng-lưu hoàn toàn xứng-đáng thì về phần các ngài cựu-học tất không chịu rẻ-rúng cái phẩm giá của mình; cái nghề đai cân vông lọng, nương vào đó mà vinh thân phì gia vốn không phải là cái bảo-phụ bình-sinh, vậy thì cái tân-cực khoa hoạn của mình có làm chi mà phải phàn-nàn, than-tiếc; còn cái chí nguyện bản-lai của mình là cái chí nguyện lập đức lập ngôn, giúp đời giúp nước thì dầu thời buổi nào mà chẳng thi-thố ra được một hai; cái học của ta không đắc dụng với đời nữa thì ta chỉ thiếu mất có một cái phù qui là cái mà ta vẫn không thiết không cầu; nhưng cứ cái bản-sắc thực bẩn cư tiện, kiếm một nghề gì mà lại chẳng đủ dung thân; cái đạo-đức thánh hiền, cái luân lý tổ-tôn, cái văn-minh nước cũ, ta đem ra mà cung hành thực tiễn, lấy thân giáo, lấy ngôn giáo, kiều-chính phong-tục, phòng phạm lòng người, tưởng cái sức cảm hóa người ta, cái quyền vị, cái uy hình chưa chắc đã bằng cái gương thực-hành ở trước con mắt thiên-hạ; hoặc du-thuyết ở các nơi quyền qui mà vận-động công to việc lớn, cái ý hay lẽ phải không hẳn toàn là nước đổ là khoai; hoặc tham-dự vào những việc hương thôn mà lo toan lợi dụng tệ trừ, cái công-đức công-tâm không hẳn đến nỗi giả-trang xe cát. Về phần các ngài tân-học, tất không nỡ bỏ phí cái thì giờ qui báu của mình, mình dương cái độ nhiệt phú lực cường, trông xa thấy rộng, cái món ăn của mình đã được nếm mùi biết vị là cái tân-học từ Thái-tây thâu nhập, nó vốn là một thứ bổ dưỡng-phẩm cho kẻ bao nhiêu quốc-gia, bao nhiêu dân tộc đã như đó mà nên mạnh nên giàu, ta nghiên-cứu cho thâm, tập rèn cho chín, cho có thể thu được thần-hồn mà không chỉ là con sáo biết nói, hệt được cốt cách mà không chỉ là con gà mượn lông, thế nào là chính-trị học, thế nào là pháp luật-học; thế nào là kinh-tế-học, thế nào là triết-học, thế nào là khoa-học, thế nào là cơ-khí kỹ-xảo, thế nào là nông khoáng công thương, ta học cho đến chốn đến nơi, cho có thể mà đem ra ứng dụng được ở xã-hội ta cho dân ta cũng nhờ đó mà giỏi mà hay, nước ta cũng nhờ đó mà giàu mà thịnh. Và lại ở nước ta bây giờ vì khoa-cử bỏ mà nho học đã trở tàn, vì truyền bá thiếu mà tây-học còn non-nớt, cái tư-tưởng học-thuật trong nước dương vào lúc thanh hoàng giáp hạt, đỏ nát sang sông, mà quốc-văn ta mới thai thọ thành hình, muốn mở-mang lấy một cái nền quốc-học cho tư-tưởng học-thuật của người nước không lạc nẻo sai đường thì những sách vở chữ nho, những nghĩa-lý về đạo nho có thể chắt lọc mà lưu lõn lại trong quốc-văn ta để gửi lấy cái quốc-túy mấy ngàn năm, đều là cái công phiên-dịch trước tác của các nhà cựu-học cả, mà những sách vở chữ tây, những tân-lý-thuyết, tân-phát-minh của người Thái-tây có thể thu-thái ma dung-hòa vào trong quốc-văn ta để tập lấy cái thuật sinh-tồn trên thế-giới, đều là cái công dịu-dắt chỉ bảo của các nhà tân học cả. Dù cựu-học, dù tân-học, hai bên chia đường tịnh tiến, theo cái cảnh vị, cái tài lực mà làm cái công-nghiệp phải gánh vác riêng về phần mình, lại đồng tâm hiệp lực, lấy cái tinh-thần đạo nghĩa, cái tình nghị chúng tộc mà cùng nhau đảm nhận cái sự-nghiệp công-cộng cho nước cho dân. Ta thường nói: con hơn cha, nhà có phúc; thời-đại mới, nhân vật mới, sĩ lưu ta bây giờ, cái sự-nghiệp mày có phần lại to tát hơn các vị sĩ-lưu ta đời trước vậy.

T.

Tin Trung-hoa

Ngày 5 Avril 1924

Cố-duy Quân muốn từ chức

Cố duy-Quân thấy việc ngoại-giao khó khăn có tỏ ý với Tôn-bảo-Kỳ, muốn từ chức ngoại-giao bộ trưởng, Tôn cố sức khuyên dụ, Cố còn dang-dằng chưa nhất định.

Ngô-bội-Phu vẫn phản đối nội-các về việc Trung Nga giao thiệp

Ngô-bội-Phu lại đánh giây thép về Bắc-kinh, phản đối nội-các về việc Trung Nga giao thiệp.

Ngô-cảnh-Liêm muốn làm thanh viện cho phái Thiên-tân

Ngô-cảnh-Liêm nhân sắp nhất các đảng phái đến mừng đông lắm, thương nghị kế sách làm thanh-viện cho phái Thiên-tân.

Ủy-viên Nga cầu trợ với học giới

Ủy-viên Nga đặt tiệc mời các người trong học-giới, muốn nhờ sức các người đứng ra vì việc Trung Nga mà tuyên truyền cho mình.

Việc Trung Nga thiết lộ

Ngoại giao bộ lại tư giấy cho ủy-viên Nga, xin định ngày khai hội, để thỏa nguyện lại việc Trung Nga thiết lộ một lần sau cùng, ủy-viên Nga trả lời rằng chưa có lệnh chân-phủ Nga, tự mình không dám quyết định.

Nội-các không bằng lòng về việc mấy hôm nay Vương-chánh-Đình đánh giây thép thông báo cho các tỉnh về việc Trung Nga giao thiệp, tư giấy cho sở điện-báo rằng Vương-chánh-Đình đã thôi chức đốc-biện Trung Nga thiết lộ rồi từ rày không được đánh giây thép đi các tỉnh việc việc ấy nữa.

Tiền-điện-Nam lại đánh giây thép về Bắc-kinh, giục chân-phủ chiếu theo các khoản điều ước của Vương-chánh-Đình khỏi thảo mà trù biện.

Ngô bội-Phu khuyên Lư-vĩnh-Tường thừa nhận hiến-pháp

Nội bội-Phu nhờ Hà-Mậu đánh giây thép cho Lư-vĩnh-Tường (Chiết-giang) thừa nhận hiến pháp, Lư không trả lời.

Chức ăn-chú cục trưởng

Tôn-bảo Kỳ cử ủy-trưởng cử Trần-kim-Hệ làm ấn-chú cục trưởng, Vương dụ -Chi muốn cử Nhân-đình-Ngạc, hai bên tranh nhau rất là dữ dội.

Tào-Côn và Tôn-bảo Kỳ giục Vương-khắc-Mẫn ra coi việc

Tào-Côn và Tôn-bảo-Kỳ giục Vương khắc-Mẫn đến bộ coi việc; Vương trả lời rằng hiện nay mình vẫn phải gượng dậy để trù tính tài-chánh, độ trong tuần lễ này có thể để trình nội-các các khoản thu chi.

Việc kim phật-lạng

Cố-duy-Quân xin đặt đại hội nghị để nghiên cứu.

Việc chiến-tranh Đông-giang

Tôn-Văn đã hạ lệnh định kỳ hội chiến ở Đông-giang, nhưng vì lương thực chưa có tiếp tế, mấy hôm nay Dương-ny-Mẫn (Vân nam quân lộng tư lệnh) đã chở lương thực bằng xe lửa riêng sang Thạch-long và Bắc-la nhiều lắm, có lẽ không lâu cuộc chiến tranh ở Đông-giang sẽ giải quyết.

Quân Hồ-bắc mở xưởng đúc đạn

Quân đội Hồ-bắc sang hội chiến ở Đông-giang dùng đạn nhiều lắm; Phàm-diên-Khải (Hồ-bắc quân lộng tư lệnh) phụng mệnh Tôn-Văn, sai người đi mua các vật liệu, mở xưởng đúc đạn để sung quân dụng.

NƯỚC CÔ-LÔN CÓ TỪ BAO GIỜ?

Nước cô-lôn (eau de cologne) có đến nay được ngót hai trăm năm. Cái phép làm nước hoa ấy, nói đúng ra là của một người Ý-đại-lợi tên là Jean Paul Fémmis nghĩ ra vào giữa thế-kỷ thứ mười bảy. Người ấy bèn lấy tên mình ở mà đặt tên cho thứ nước hoa mới. Nhưng người ấy cũng không chế ra đem bán, mãi tới gần chết mới truyền cái phép làm cho một người họ tên là Jean Marie Farina, đến năm 1725 người họ mới làm đem bán cho thiên hạ.

Nước cô lôn thời bấy giờ khác nước hoa cô lôn thời nay nhiều. Nước cô-lôn bấy giờ là một thứ thuốc trị đủ các bệnh, chẳng những là dùng vào việc ở ngoài da, lại có khi uống với nước hoặc với sữa nữa.

Cái nước ấy bán chạy lắm, và người làm ra trở nên giàu có. Đến năm 1806, người đích tôn mới đến Paris mở cửa hàng bán cho người Pháp. Từ đấy nước cô-lôn mỗi ngày một thông dụng, ngày đầu tiên ấy thứ 19, ở thành Cologne có tới 50 hiệu bán nước hoa, gọi là « nước hoa cô-lôn chính hiệu ».

VỤ THI CỬ ĐỐI VỚI HỌC-TRÒ

Trước đây một nhà lương-y có thi-nghiệm một việc rất hay. Trong hai tháng gần vụ thi cử, ông xét luôn 25 người trong họ sinh tại một trường trung học kia, xem sức khỏe của mỗi người một xấu thế nào. Ông xét ra bao nhiêu học-sinh lo việc thi cử, đều nhẹ cân đi cả, có người nhẹ tới 5 kilos 10 grammes.

Học-sinh các lớp dưới không phải lo thi cử, thì số cân vẫn sơ sẩu như cũ không thay đổi. Có vậy cân lại thấy nặng hơn ngày thường, có lẽ vì thấy cận đến vụ nghỉ hè sướng mà nhìn lên chăng.

Nhà lương-y nói: xét như thế thì biết học-trò có một thứ bệnh riêng gọi là bệnh thi cử, vậy trong cái vụ ấy, cần phải bổ-dưỡng cho họ mới được.

Cuộc điều-tra về việc làm tự-điển Việt-Nam

Chữ nghĩa mỗi ngày một khác

Cách dùng chữ nghĩa của nước ta, trong khoảng độ ba bốn mươi năm nay, nghe ra càng ngày càng khác nhau nhiều lắm; điều ấy ban đầu còn có người cho là ngượng nghịu không muốn bắt chước theo, nhưng mà cái tập quen nó cứ tiêm-nhiễm lần hồi, không ai biết, nó ai hay, khiến cho đến ngày nay, những chữ nghĩa mới ra đời kia, đã nghiễm nhiên chiếm được địa-vị trong quốc-văn, rất là vững vàng chắc chắn; có lẽ ít lâu nữa không ai nhớ đến mà phân-biệt cho rõ ràng xem sự thay đổi bắt đầu từ bao giờ, mà những cái danh hiệu, cái sự lý mới biến cải đó có được thập phần chánh đáng không, hay là chỉ toàn thị cường bách. mộ hồ, đối với « chữ nho » thì mất cả « nghĩa-lý », mà đối với « quốc-ngữ » thì lưu lại một cái « bất thông » đời đời; như thế tưởng thực là một câu chuyện rất nên bàn vậy.

Bởi thế tôi có tìm thấy mấy chữ kể ra sau đây, xin trình bày cùng các ngài trong cuộc điều-tra biết và mong rằng các ngài hữu tâm với quốc-văn sẽ biểu đồng tình cùng tôi mà sưu tầm thêm những chữ như vậy, kẻo một mình tôi, thì kiến thức hẹp hòi lắm, sợ còn bỏ sót mất nhiều, thực là một điều đáng tiếc.

Nay tôi xin kể đầu tiên một cái danh hiệu bị cường bách đã gần trăm năm nay rồi mà đến bây giờ ít ai lưu ý; là cái « Đồng-hồ ».

Cái đồng-hồ

Nguyên nghĩa đen, nó là cái đồ đựng nước làm bằng đồng; dáng tròn như cái gáo dừa, phía dưới có đôi lỗ nhỏ bằng mũi kim, để cho nước chảy; đồ đựng nước ấy tục thường gọi là cái muỗng vậy. Đời xưa chưa có máy ghi giờ, nên chỉ người ta phải dùng cách đong nước làm chừng để mà suy toán thôi khắc.

Tức-hoặc, lấy cái muỗng múc nước cho đầy đem treo lên, hễ nó chảy vừa cạn lại múc liền muỗng khác; cứ lần lượt liên tiếp mãi như thế trong một ngày đêm, cạn lượt nào đến lượt nấy, xem thử được bao nhiêu muỗng, rồi mới so đi tính lại cho rõ đúng đắn mà chế ra thành một cái đồ đựng lường nhất định chỉ ra ra làm mấy muỗng là một giờ, từ đó mới có tên « Đồng-hồ » vậy.

Cái cách thức đồng hồ về đời sau sửa đổi lại mỗi ngày càng thêm tinh thêm khéo: có làm giá treo muỗng, dăng dây treo thẻ; một bộ thế là bao nhiêu cái; hễ chảy cạn một muỗng, thì người ta lại đưa một thẻ tự thứ nào này giá sang bên kia giá; nết mấy thẻ là một giờ, mấy thẻ là một canh, đều có số nhất định cả. Trong lòa Khâm-thiên-giám ngày xưa có đặt một chức quan chuyên biện về sự trông nom đồng hồ, gọi là chức « Xiết hồ » nghĩa là xách cái đồ ấy đi.

Cái đồng-hồ, ấy cuối thời nhà Lê là cái « Lậu » vì nó lọt chảy ra ngoài, cái tiếng đồng hồ chảy, chữ Hán gọi là « Lậu-thanh »; còn bên nước ta gọi là « Giọt đồng-hồ ». Mà bên Tàu, cái tiếng « đồng-hồ », từ khi người Âu-châu đem cái máy ghi giờ (tức là cái mà ta gọi bằng đồng hồ bây giờ đó) sang, thì họ đã sửa tên lại rồi, họ đặt là cái « Thời biểu » dùng theo nghĩa « chỉ giờ », cái tên mới ấy (mới mà cũng có hơn trăm năm nay) ở bên Tàu nghe đã phổ thông lắm rồi, họ thường gọi là « tiểu »; (nhỏ-âu Quả-gia-lông) còn cái tên « Đồng-hồ » thì chỉ trừ trong sử sách có thấy mà thôi, chứ ngoài ra thì hình như họ không biết đến nữa. Cứ ấy xét ra tưởng cũng không lấy chi làm lạ; vì rằng bên nước Việt-Nam ta, tuy văn-tự luận-lý phong-tục cho đến ngôn-ngữ văn-chương, cái gì cũng bắt chước theo Trung-hoa cả, nhưng mà ta chỉ bắt chước có từ đời Tống, Đường, Hán trở lên, còn từ Nguyên, Minh, Thanh, đến giờ thì nghe như lạt lẽo lắm; mà chính là những chữ mới, những danh hiệu mới thì về đời Thanh đặt ra nhiều hơn hết, có nhiều cái rất hợp thời, xem như cái « Đồng-hồ » mà họ sửa đổi lại là « Thời-biểu » đó thì đủ biết vậy (chữ Thời-biểu ở bên ta thỉnh thoảng có thấy viết trên tấm chiếu hai câu người Khách trú làm nghề sửa máy ghi-giờ; người An-nam mình cũng có nơi bắt chước).

Cái tên « Thời-biểu » tưởng rằng trong lối văn-chương và ngôn ngữ của nước ta cũng nên sửa đổi chăm chước lại mà tập dùng theo tên « Đồng-hồ » ra đã cũ rích cũ rác, so với nghĩa-lý và hình thể cái máy ghi giờ không đúng một chút nào cả; huống chi chữ Pháp chỉ về cái máy ấy có biết bao nhiêu là danh hiệu đều tùy từng công dụng mà đặt ra cả, như là: « Horloge, montre, chronomètre, v. v. » cho đến như những cái thước đo mà

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

lực hơi nước sôi, chữ Pháp gọi là « Manomètre » ; cái thước đo điện-lực điện-khí chữ Pháp gọi là voltmètre, Ampèremètre ; cái thước đo sức luân chuyển tốc độ trong các bản khoan, bản tiện, bánh xe, chữ Pháp gọi là « Tachymètre ; v. v. của người ta mỗi thứ đều có mỗi tên rõ ràng mà mình thì cái gì cũng gọi tổng danh « đồng-hồ » cả, chứ cũng không biết phân biệt ra là « đồng-hồ » gì.

Đi gọi bằng « đồng » rồi mà lại còn « đồng-hồ vàng, đồng hồ bạc » nữa, thì chẳng hay nghe nó ra thế nào.

Một cái tên thường nghe quen tai, không mấy ai lưu tâm xét đến nghĩa lý, xét đến hình thể, nay ta thử ngồi lần thẩn mà kê cứu ra, thì thấy có điều ngộ-nghĩnh như thế, còn bỉ bao nhiêu cái nữa, ta bỏ qua không ai nghĩ đến, thì nó lại còn ra đến tỉ tỉ nào.

(Còn nữa) Phụng-Đình. Tourane

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 14 Avril 1924

Quốc-vương nước Lỗ tại Pháp

Hoàng-hậu nước Lỗ đi Nice. Còn quốc vương thì ở lại Paris.

Việc nước Đức

Tin Munich. - Đảng thứ-dân và đảng quốc dân-tấp-tiến điều-đình với nhau để lập tòa nội-các xứ Bavière, nhưng không xong.

Việc nước Bỉ

Tin Anvers. - Người làm công xe điện sắp đình-công.

Tòa nội các nước Đan mạch

Tin Copenhague. Tòa nội các từ chức M Stauning về đảng Xã-nội lập tòa nội-các mới.

VÔ-TUYẾN ĐIỆN

Bordeaux, ngày 15 Avril 1924

Tại thứ-dân nghị-viện

Thứ dân nghị-viện giải tán nửa đêm mới rồi.

Việc bảo-cử Thứ-dân nghị-viện

Có chỉ-dụ định đến ngày 11 Mai này thì bầu lại thứ dân nghị viện.

Chính thể nước Hy lạp

Theo như tin tức nhận được lúc nửa đêm, thì trong cuộc công dân đầu phiếu bắt đầu sáng hôm qua 75 phần trăm về ủng-hộ chính thể cộng hòa. Mọi nơi đều yên ổn cả.

Cavite ngày 13 Avril 1924

Cuộc bay vòng thế-giới

Tin Sitka. Các phi-hành-gia Hoa-kỳ bay vòng thế giới tới đây buổi chiều hôm thứ năm. Đến độ chừng sau, máy bay sẽ đỗ ở Cordova Alaska, cách Hoa-kỳ 475 dặm về phía tây-bắc.

Về việc thi ở âm-thành

Tin Hải-kinh. 14 hôm nữa các nước đã gửi giấy đòi tiền bồi-thường về vụ cử-động.

Hoa-kỳ đòi 47.991 dollars cho tám người Hoa-kỳ bị bắt, và nói còn xét xem có nên yêu-sâu gì nữa không. Nước Anh đòi 7.190 dollars cho năm người Anh ; nước Bỉ đòi 75.251 dollars cho hai người Bỉ.

Tại nghị viện nước Anh

Tin Londres. - Trung-tá Amery, và ông nghị-viện Georges Buchanan đánh lộn tại hạ-nghị-viện, vì ông Buchanan phản đối khoản nói rằng người thuế nhà mất việc làm khổ gì có tiếng ầm ĩ tiền thuế, thì chủ nhà cũng có phép đuổi đi không cho ở nữa, thì trong tá bảo ông là nói nhảm.

Việc bảo-cử thống lĩnh ở Hoa-kỳ

Tin San Francisco. M Johnson có nói việc đón ở gì thời không ủng-cử thống-lĩnh là một tin đồn sai. Ông nói: Hiện ở California đương hết sức cổ-động.

Cavite, ngày 14 Avril 1924

Người Anh với tờ trình của các nhà giám-định

Tin Londres. Các báo có đăng tóm tắt tờ trình của đại-tướng Dawes, nhưng cứ xem lời lẽ thì chưa chắc đã đúng. Quan Ngoại giao bộ thượng-thư không nói gì. Người Anh nói nghe đâu trong tờ trình ấy có xin rút hết quân trong hạt sông Rénan e về.

Người Hoa-kỳ với tờ trình của các nhà giám-định

Tin New York. Các nhà ngân-hàng và các nhà tư bản khen ngợi bản tờ trình của các nhà giám-định. Các nhà lý nói : Bản tờ trình ấy sẽ dùng làm một cái tiêu chuẩn để giải-quyết các vấn-đề Âu-châu.

Tin Washington. — M. Julien Barnes, bội trưởng phòng Thương-mại có tỏ ý tin cậy về bản tờ trình của đại-tướng Dawes.

Quốc-vương nước Hy-lạp

Tin Bucarest. — Vua Georges có thư ngỏ với quốc-dân Hy-lạp nói về các việc xảy ra ở Athènes mới rồi, và đòi lại ngôi của mình.

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ 26 độ
15 giờ 32 độ

Lịch ngày mai

Dương-lịch

Thứ-tư. 16 Avril 1924

8. Fructeux

Âm-lịch

13 tháng ba, năm Giáp-tí

Ngày Ất sửu

Bành Kim Sao Chiêm. Trực Thành KY. Tiểu không. Quan bế.

Khai sương. Văn bốc.

Nên : Tế-tự, Tiến chức, Nhập học, Nạp tài, Xuất hành, Hợp thị, Bộ trộm, Thả ngư.

Giá bạc. — Kể từ ngày 15 Avril 1924, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 8 55.

Thi giá quốc-trái. — *Ngày 15 avril* 1924 3 % 53,5 — 3 % Thứ hoàn vốn dẫn không thay đổi. — 4 % 1917 59.20. 4 % 1916 không thay đổi. — 5 % 1915 1917 không thay đổi. — 5 % 1912 87. — 6 % 1920 83

Tin tàu. — Tàu *Compiègne* tới Hondau ngày 15 avril 1924 hồi 13 giờ.

Tàu *Hanoi* chạy thẳng đi Hongkong đến thứ sáu 18 avril này hồi 11 giờ sáng ở Haiphong sẽ khởi-hành.

Các thư từ ở Hanoi sẽ mang xuống Hải-phòng chuyển xe lửa 20 giờ 7 phút tối 17 avril.

Quan Thống-sứ đi kinh lược. — Trước kia quan thống sứ có định rằng trong tuần lễ này thì ngài lên Lang-sơn và sang cả Long-châu nữa, song vì đường đi còn xấu, cho nên ngài lại hoãn lại.

Cầu sông cái sắp đi được. — Cái đường đắc ở bờ sông bên này lên cầu sông cái thì sáng thứ bảy đã xây đắp xong hẳn rồi, lối đi ở hai bên đường xe lửa cũng bắc ván gắn xong. Ngày chủ nhật vừa rồi đã có hai chiếc ô-tô của sở Lục-lộ và của các ông kỹ-sư làm cầu lấy đi thử rồi. Sang tháng sau là đi được hẳn và công cuộc có thể bỏ hẳn tàu thủy sang ngang. Sang tháng sau quan Toàn-quyền đi Nhatbản thì ngài sẽ qua cầu lấy mà xuống Haiphong.

Ngạch cai-trị | Quan cai-trị Herbinet công-sứ Phú thọ chừng cuối tháng này sẽ thuyên lên Tuyên quang và quan cai-trị Louis chánh tòa nhì phủ Thống sứ sẽ lên Phú thọ lĩnh chức Công-sứ. Quan cai-trị Le Strat mới ở Nam-định lên tuổi sẽ lĩnh chức chánh tòa nhì phủ Thống-sứ thay quan cai-trị Louis.

M. Gombaud Saint-Ange, quan phó cai trị hạng nhất, phó công sứ Bắcninh, được nghỉ ốm hạn 6 tháng lĩnh cả lương tại Martinique.

Kho bạc đổi giờ. — Kể từ ngày thứ tư 16 avril trở đi thì các giờ làm việc ở Kho-bạc đổi lại như sau này :

Các buổng ở ấy

Sáng từ 7 giờ 30 đến 11 giờ.
Chiều từ 14 giờ 30 đến 17 giờ.

Kho bạc chính

Sáng từ 7 giờ 30 đến 11 giờ.
Chiều từ 14 giờ 30 đến 16 giờ.

Kho bạc thành phố

Sáng từ 7 giờ 30 đến 11 giờ.
Chiều từ 14 giờ 30 đến 16 giờ.

Tòa Thượng-thẩm — Sáng hôm nay, tòa Thượng-thẩm xử những việc sau này :

Khai nỏ nợ gian dối. — Quan-hưng-Minh tức Đăng-nam-Thanh là người Khách buôn bán ở tỉnh Hưng-yên thua lỗ, biết rằng không đương được nữa, bèn trang trải riêng với mấy người chủ nợ Khách ở Nam-định tên là La-khạm Mao tức Kim foc Wo, Ung-Tseng tức Lune-Chéong và Tsoi-Yang tức Phune-Tai rồi mới khai là vỡ nợ. Các chủ nợ khác đó hay biết sự thể, liền phát đơn kiện thì tòa án Trừng trị Hanoi đã phạt Quang-hưng-Minh 6 tháng tù và ba người Khách kia là 4 tháng mỗi người 3 tháng tù và 100 quan và bắt cả bọn phải liên-đới với nhau trả công nợ cho các trái chủ đi kiện. Tòa Thượng-thẩm y án phạt Quan-hưng-Minh và tha cho mấy người ấy thấy Quan-hưng-Thanh vỡ nợ cho vay đồ gỗ, nhưng không gỡ được, phải trả nợ rồi mới khai vỡ nợ.

Chực lừa người lấy của. — Đoàn-Công nhân nhà có quỹ mới người anh em họ tên là Đoàn-Toán đến uống rượu, khi thấy rỗ say rồi, nhờ viết một bức văn-tự vay 700 đồng của Trần-Quyền là Khách buôn bán. Khi người anh em viết xong, Đoàn-Công lại bảo ký vào đấy, cách hai tháng sau đến nhà kể lại chuyện viết văn-tự và đòi phải cho 3.0 đồng thì mới trả văn-tự lại. Bấy giờ người anh em họ mới nhớ đến, song cứ đòi lại, nhất định không cho tiền Đoàn-Công đem bức văn tự ấy đưa cho Trần-Quyền đứng kiện đòi món nợ ấy nên tòa án Trừng trị Quảng-ngãi phạt mỗi người hai năm tù và 100 quan. Tòa Thượng thẩm tha cho cả hai người vì xét không đủ chứng cớ.

Lời tin. Đặng-trần-Mai nhân của một người 76 đồng để làm ren bán đắt, song khi nhận được tiền thì không đem hàng lại trả. Tòa án Trừng-trị Hanoi phạt Đặng-trần-Mai 1 năm tù. Tòa Thượng-thẩm tha cho vì xét là tiền vay, như thế là việc hộ chứ không phải việc trừng-trị

Án xét lại. Ng-v-Ham và Lê-v-Bướm ở tỉnh Sơn Tây bị án Trừng-trị Lao-kay phạt nhỏ tỉnh 2 năm tù về tội ăn cắp. Tòa Thượng thẩm giảm tội cho mỗi tên xuống 1 năm tù. Hai tên ấy chống án về tòa Bắc-án bên Pháp. Tòa Bắc-án bác cái án ấy gửi về nay tòa Thượng-thẩm xét lại, lại y án phạt mỗi tên 1 năm tù.

Bán thịt lợn ốm. — Ng-thị-Ba-Kinh ở Hải-dương mua 20 cân thịt lợn ốm ở ngoài ô đem về thành phố chợ bán, nhưng đi đường có người cai kèm soát thuế bắt được. Tòa án Trừng-trị Haiphong phạt thị ấy 1 tháng tù và 50 quan. Quan Chưởng-lý chống án xin phạt nặng hơn để làm gương cho kẻ khác vì đem bán thịt lợn ốm như thế làm hại đồng người không biết mua phải. Tòa Thượng-thẩm tăng tội thị ấy lên 2 tháng

RẠP CHỚP BÓNG PALACE

Chương-trình từ ngày thứ tư 9 đến ngày thứ bảy 12 Avril 1924

THỜI-SỰ PATHÉ

NGƯỜI ĐÀN BÀ KHÔNG XƯNG TÊN

Là một tác-phẩm rất có giá-trị của ông Maurice de Marsan

THỜI-SỰ ECLAIR

Sau nhiều thời-sự mới nhất

NGƯỜI ĐÀN BÀ KHÔNG XƯNG TÊN

tài artiste

Buổi ban ngày hạ giá, ngày thứ năm hồi 17 giờ 30

Việc phân hạng các phố Hanoi về vấn-đề định thuế thổ-trạch. — *(tiếp theo)*

Hạng nhì

Phố Blockhaus Nord, đường Babillot (từ phố Paul Bert trở đi) nốt (cả hai (Impasse des Braques), đường Bère de Tcle, phố Bourret, Bouillon, Barbet, ngõ Chùa-yên, Đồi thông, phố Dranuton, Delaire (từ đường 76 đến đường Colonel Đèn-nữu Vy), ngõ nhà máy Xay, phố Fessard, đường Gouan nelli, phố nhà thương Khách, đường Huế, (từ phố nghĩa-địa Tây trở xuống), đường Victor Hugo ngõ Hàng-trống, ngõ Hàng Chỉ, ngõ Hội-vũ, phố Hàng Bún, ngõ Hà-trung, phố Jouhaux, đường Jauréguiberry, ngõ hàng Sơn, phố, Llondes, ngõ Ngang, ngõ Nội-miếu, đường Mới (rue Nouvelle), ngõ hàng Hành, đường Henri D'Orléans (từ đường Felix Faure trở đi) phố hàng Cá, đường Puginier (từ đường Victor Hugo trở đi) đường Parreau, ngõ Phát-lộc, đường Arma d Rousseau (Lò-lúc, từ phố Paul Bert đến phố nghĩa-địa Tây) đường la République, Vườn hoa Raymond, đường Renault (đường 76), phố Sinh-từ, hàng Mành, ngõ Trang-tiền, ngõ Tô-tịch, ngõ Trivi, ngõ Tuần-mỹ, ngõ Tam tương, phố Tuyên quang (từ hàng Long đến đường Victor Hugo) phố hàng Chiếu, hàng Rươi, hàng Bún (từ đường Quan thánh trở đi), đường Vau Vollenhoven, ngõ Yên-thái, đường số 10 (mấy nhà đầu phố từ phố Paul Bert trở đi), đường số 33, đường số 75 từ dốc hàng Kèn đến phố Roquier) đường số 85, đường số 91.

Hạng ba

Phố Nghĩa-địa Tây, Cao-đắc-Minh, ngõ đường Thành (Impasse de la Citadelle) đường bờ sông (từ phố France đến Lò-lợn) phố hàng Dầy (rue Duvillier), Goussard (từ đường Huế đến đường 77) phố Jambert, đường đê hai bờ (Digue des deux Lacs) phố hàng Long (từ vườn Thành tới đi đến phố Rémédet de Miribel), ngõ Nam ngư, đường làng Bưởi, đường Armand Rousseau (phố Lò-đúc từ nghĩa-địa trở đi) phố Riquier, ngõ Sâm-cầm, ngõ Cột-cờ (Tour de la Citadelle) đường số 17 (phố Ngọc-hồ-hạp), đường số 18, đường số 23, đường số 77, đường số 88 đường số 89, đường số 90, đường số 92 (Nam-trung), đường số 105 (Nam-trung) đường số 101 (Nam-trung) đường số 105 (Nam-trung) đường số 106 (Nam-trung) đường số 107 (Nam-trung) đường số 1.8 (Nam-trung) đường số 114 (công viên ở đường vào Thành).

Hạng tư

Phố Chaigneau-me, đường Cầu đơ hay là đường Sinh-từ đi thẳng, phố Duvigneau, ngõ Sinh-từ, ngõ Sâm-cầm, đường Sơn-tây, phố Tuyên quang (từ đường Victor Hugo), phố Wiélé (từ đường Huế đến đường số 77), đường số 10 (những nhà cuối cùng) đường số 19, đường số 20, đường số 27, đường số 75 (từ phố Requier trở đi) đường số 83 (từ phố Goussard đến phố Wiélé) đường 93, đường 96, — 97, — 98. 101, — 102, — 109, 11 , 111, 112, 113 (là các phố mới ở vào đường Armand Rousseau đến đường Huế).

Tòa án cai-trị — Tòa án cai-trị đến sáng ngày mai hồi 8 giờ sẽ họp tại tòa Thượng-thẩm.

Phòng Canh-nông. — Tối hôm nay hồi 9 giờ phòng Canh-nông sẽ họp tại hội-quán ở hàng Trống, có M. Marius Borel là hội-trưởng làm chủ tọa.

Trong các việc xét thì có việc bàu lại một phần hội-viên, các đường sá trong năm 1924 sở Thí-nghiệm canh-trùng ở Cây-gạo, tăng thuế gạo và mấy thứ khác đem ra xuất cảng, đem nhân-công ở bên này sang các thuộcđịa Pháp ở Thái bình-dương, nhà bưu-điện Chi-nê gửi và nhân các thứ mandat, phép dùng chữ nôm thuế thổ ở các đồn điền trên thượng-du, ấn cấp ca-nô, tài hành tại Trung-kỳ việc bán cà-phê ở Bắc-kỳ.

Hội Khai-trí — Nhân có mấy ông thân-hào Nam-kỳ là M. Lê-phát-An và Lê-phú-Vinh ra chơi Hanoi, hội Khai-trí theo lệ thường định đặt một tiệc trà ngày thứ năm 17 avril này, đúng 5 giờ chiều để mừng các ông. Hội có lời kính mời các hội-viên ngày giờ lấy đến dự tiệc trà cho đông.

— Đến ngày chủ-nhật 4 mai (tức mồng 1 tuần tư tá), đúng 3 giờ chiều, hội Khai-trí sẽ họp đại hội-đồng, hiện đã gửi giấy đi cho khắp các chi-hội và tán-trợ hội-viên. Nhưng có nhiều ngài hội-viên hoặc thuyên chuyển, hoặc đổi chỗ, không cho hội biết, nhà giấy thép không tìm thấy, lại phải gửi trả giấy về cho hội. Vậy xin ngài nào không nhận được giấy đạt, kịp viết thư về cho hội biết và cho biết chỗ ở mới. Mỗi lần đổi chỗ, xin các ngài nhớ báo về cho hội biết.

K. T. T. Đ. lại cáo.

Hưu-trí — M Đồng-phú-Bảo trícháu nang nhị tại Cao-bằng được về hưu kể từng ngày 10 août 1924 là ngày hết hạn nghỉ.

M. Hoàng quang Cố tri-châu hạng ba tại Cao bằng được về hưu kể từ ngà 16 mai 1924.

M Ng văn-Điển thừa-phái hạng tư được về hưu kể từ ngày 18 février 1924

M. Ng-xuân-Tùng thợ thương hạng hạng nhất tại sở Hỏa-lò được về hưu, kể từ ngày 1er février 1924.

Ngạch tòa Sứ. - M Bùi-huy-Tư, thám-tá hạng tư, ngạch riêng phủ Toàn - quyền, thuộc quyền quan Thống-sứ Bắc-kỳ bổ dụng thì nay đổi đi Yên bảy thay M. Ung-way-Coong là thư ký hạng tư.

M. Ung w y-Coong ở Yên bảy đổi đi Kiến-an thay M. Ng-văn-Đôi, kýsự tại tòa án Nam-định nay được nghỉ dưỡng bệnh ba tháng, hưởng dầu lĩnh cả lương và hai tháng sau lĩnh nửa lương.

Ngạch thú-y. — M. Ng-duy-Thơm thầy thuốc thú-y hạng năm ngày 17 décembre 1922 có nghị-định đổi đi Đa-lat thì nay được lưu lại Trung-kỳ.

Cải nạn ô-tô. - Tối thứ bảy vừa rồi, hồ 8 giờ, cái xe ô-tô số T 1753 do M. Boullon là chủ hiệu thợ giặt cầm lái đi tới đường Quan-thánh thì đụng phải người đàn ông là Trần-văn-Xuân 5 tuổi bị thương ở chân trái, sây sát cả mình mẩy, chủ xe đã đưa lại sở Cảm rồi vào nhà thương để buộc thuốc.

BÁN HẠ GIÁ

Giá bán lẻ tại Hà-nội

Thuốc STIC « PARFAITES » mỗi gói. 0 p.08

Thuốc STIC « HAVANE » mỗi gói. . . . . 0 . 10

Thuốc STIC « ANGLAISES » (Thanh-hương) bọc vào hộp hàn kín, mỗi hộp hai mươi điếu. . . . . 0 , 20

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Con nước lên xuống — Ngày thứ năm 15 avril 1924 :

Nước đứng con về buổi chiều ;

Nước xuống 9 phân vào hồi 11 h 30 buổi sáng.

Ngày thứ sáu 16 avril 1924 :

Nước lên 28 phân vào hồi 0 h 40 buổi sáng ;

Nước xuống 11 phân vào hồi 0 h 12 buổi chiều.

Ngày thứ bảy 17 avril 1924 :

Nước lên 26 phân vào hồi 1 h 54 buổi sáng ;

Nước xuống 11 phân vào hồi 0 h 40 buổi chiều.

Hạm-đội Mỹ tại Haiphong. — Hạm đội Mỹ có sáu chiếc pháo-hạm-lôi ở Saigon ra thì ngày 20 avril này sẽ tới nơi. Hạm đội nghỉ đâu ở lại 4 ngày.

Măng đa của ai ? — Bản-quán vừa tiếp được một cái măng-đa mua ở nhà giấy thép Haiphong ngày 14 tháng tư tây này, 6 đồng 3 hào và một đồng bạc giấy, mà trong thư không đề rõ danh-hiệu của ông bà nào gửi lên trả tiền báo bản-quán. Vậy ai gửi măng-đa mà không có 1 đồng ấy thì xin viết thư bên rõ cái số măng đa ấy cho bản-quán biết quidanh để phát hành báo và tiện việc ghi vào sổ sách.

Trẻ con lạc. Chiều ngày thứ bảy 13 Avril 1924, đứa con trai bà Trần-thị-Phúc ở Lạc-viên mới lên ba tuổi, tự nhiên thấy đi đâu mất. Bà Phúc đã làm đơn trình sở cẩn về việc ấy.

Điên. — Ngày hôm qua, ở phố Gia, có một người đàn bà điên vừa đi vừa múa tát rầm rĩ cả phố xá. Bởi vậy lính cảnh sát bắt đưa về sở Cẩm, nhưng ông Cẩm cũng đành không thể hỏi được cái gì cả.

Mất xe đạp. — M Ng-hữu-Tho, 27 tuổi, nhà ở số 81 đường Borneal, ngày chủ nhật vào nhà hàng Cháo anam để cất xe đạp ở đầu đường Borneal rồi ra phố Strasbourg trong khoảng mất mấy phút, nhưng xe lại không còn nữa. Sở mật thám đã đi tìm suốt ngày, nhưng xe lại không có số máy nên thì cũng khó lòng mà tìm thấy được.

Ít lâu nay thấy người ta mất xe đạp luôn, chắc là bọn đi xoáy xe đạp mới ở đâu về bán mới sảnh nhưng nhiều như thế, mong rằng các nhà có trách-nhiệm chú ý khó lưu tâm tới một chút, thì có ngày sẽ trừ được tiệt nọc bọn chúng.

Xác trẻ con. — Vừa rồi người ta thấy xác một đứa con gái đẻ được độ một tháng ném bỏ ở sau sở Cẩm Hải lý. Quan sở tại khám xét không thấy dấu vết gì khả nghi tại đã cho đưa vào nhà xác.

Tin chó dại. — Một con chó tây của nhà kia ở phố Lille bị con chó khác truyền nọc độc, cho nên chủ nuôi đã đập chết rồi, cho đem xác vào sở Thú-y xét.

Hai con chó giêm ở nhà nhốt sức sinh quá 24 giờ không có người lại chuộc nên quan thú-y đã cho lệnh đem giết chết.

Say rượu hay ngộ thực ? — Chiều ngày hôm qua, vào hồi 6 giờ tối, có hai chàng cũng ra về, vào hàng kia ở phố hàng Cỏ đánh chén thịt chó no say rồi sang hàng bán cháo ở ngay trước cửa đi. Lúc nhờ làm xong đem tiền thì một chàng chẳng biết say rượu hay ngộ thực cứ nôn mửa ho-i rồi nằm tiếp đi, bạn gọi mãi mới thấy dậu hơi ngắc ngứ chứ không nói được. Nhà hàng thấy thế có ý sợ hãi toan bảo Cẩm, nhưng bạn chàng vàn lạy nên họ mới thôi rồi những người cùng ăn hàng khuyên nên đưa đi nhà thương, song chẳng biết rồi có đưa đi hay không không rõ.

Tin vật - Lê-văn-Ba, 19 tuổi, nhà ở Hà-vy, Ngô-v Mão, 18 tuổi và Ng-v-Bảo, đều làm nghề cu li, xuống tàu *Amiral Niellj* đã cấp quần áo để bắt giam để xét.

Lý-v-Tài, 23 tuổi làm nghề kéo xe, ăn cắp các đồ vật trong một chiếc xe của hiệu P. P. K. cũng phải bắt giam để đưa ra tòa.

Tên Ng-thị-Tinh, 20 tuổi, đi ở cho nhà số 18 phố Francis Garnier, đánh tên Đặng-đình-Ba tức Con bi nhiều vết thương, nên nay phải giải vào sở Cẩm.

BẮC-NINH

Ai-tín. — Sáng hôm thứ năm vừa rồi, ông cụ thân-sinh ra ông Nguyễn-duy-Vũ ở phố Hữu-mỹ là thế Năm nay cụ hưởng thọ 71 tuổi. Hồi 11 giờ trưa hôm thứ bảy đã cất đám rất trọng thể, an táng tại địa phận đồng làng Nêm xã. Các ông giáo, các bà giáo các ông lòng sự các sở và các ông các bà trong hàng tỉnh đi đưa đám đông lắm.

P.

Lời cám ơn. — Chúng tôi có lời cám ơn các cụ, các quan, các ông, các bà đã đến hỏi thăm, gửi đồ phúng viếng, gửi giấy chia buồn và đưa cho chúng tôi ra mộ. Cha chúng tôi quá vãng, chúng tôi chưa kịp cáo tang, trong lúc lâm việc nhiều điều sơ suất, xin các cụ, các quan, các ông, các bà miễn thứ cho.

Nguyễn-duy-Tuyên
Nguyễn-thị-Thường
Nguyễn duy-Vũ
Nguyễn-duy-Các
đồng gia quyến bái tạ

NAM-ĐỊNH

Ai tín Bản-quán được tin buồn rằng cụ Hà-quan-Tiến là thứ-phụ ông Hà-văn-Doãn làm phán sự tòa Thượngthẩm Hanoi, mới tạ-thế lại số 52 phố hàng Thùng, Nam-định. Cụ hưởng thọ 63 tuổi. Ngày thứ bảy 12 avril vừa rồi đã làm lễ cất đám an-táng tại nghĩa-trang làng Phụ long. Các bạn tiếc thân-thích đi đưa đám rất đông, ai cũng có lòng mến tiếc.

Bản-quán có lời kính viếng cụ và chia buồn với ông Hà-văn-Doãn và quí quyến.

Lắm trộm quá. — Chưa từng thấy đâu lắm trộm như tại phủ-lị Nghĩa-hưng. Đi đến đâu cũng thấy tả thân chuyện trộm cướp mà không thấy tuần bắt được đảm nào. Có lẽ kẻ gian ở đây đã thiện nghệ rồi chăng? Hiện bây giờ hàng phố đã được phép quan trên cho đi tuần lấy, việc này cũng quả là tạm thời đi thôi, chứ việc tuần phòng thì phải trông vào phòng phố, trưởng phố và linh cơ. Nghe đâu quan trên đã ra lệnh cho lý-trưởng mỗi làng gắn phụ lý phải giúp tuần phố paũ. Được vậy thì hay lắm.

Ng. V. D.

Cảm tạ lương-y. - Tôi có đứa con hơn hai mươi tuổi, mới rồi bị chứng thương hàn, chữa thuốc ta không khỏi, mỗi ngày bệnh lại tăng lên dữ dội, sau các ông làng chè, tưởng mười phần nguy cả. May có người mách tôi quan Đốc-tờ Abadie mới về Nam-định mà đã chữa được nhiều bệnh nguy cấp. Hai giờ đêm tôi cho mời ngài ra ngài cũng không quản đêm khuya, đến ngay chuyện trị, chỉ hơn một ngày bệnh thuyên, rồi dần dần khỏi hẳn. Quan Đốc-tờ Abadie thật là một nhà danh-y mà lại thật tận tâm với người ốm. Tôi không biết lấy gì tạ ơn cái tử hoàn sinh ấy, vậy có mấy lời này đăng lên báo chương gọi là cảm tạ.

Nguyễn tri-huyện, Lê-Trinh
29, phố hàng Đông, Nam-định
3824

SƠN-TÂY (Thụy-khuê)

Hội chùa Thầy. — Chắc bà con ta ai cũng nhớ rằng ngày mồng bảy tháng ba là ngày hội chùa Thầy. Nhưng năm nay vì hôm ấy chiều gió ù-ột, mưa gió suốt ngày, nên làng sở tại không tổ bày ra cuộc rước được, lại phải hoãn đề đến hôm sau tức là hôm mồng tám.

Hôm sau, gió quang mưa tạnh, thập phương thiện-tín kéo nhau lũlượt đi xem hội đông lắm.

Quả trưa hôm ấy vào khoảng một giờ chiều thì đám rước khỏi bánh từ Cửa-cả ra Quán-thánh. (là một tòa Miếu gần chùa cả) Mãi đến đêm vào khoảng tám, chín giờ, thánh-giá mới hồi-cung, thực là ngoạn mục : đèn đuốc sáng rực trời, tiếng lò reo rầy đất. Người xem lác-đác đông như kiến-cỏ.

Ấy là kể trời mưa, đường còn lội mà còn đông như thế đấy, giá lại được tạnh-ráo như mọi năm thì không biết còn vui đến thế nào? thực có như câu : nhất vui là hội chùa Thầy...

Nghe đâu dân sở tại có làm giấm bẩy cái rọ khá to để đọa những kẻ nhân buổi hội đông mà thi cái ngón trên hoa gẹo nguyệt. Nghiêm thật mà cũng ác thật!

Một người xem hội lại cảo

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Rượu bổ-đào:

TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo hình tự-nhiên in ra đây, chứ không như có mấy thứ thuốc vẽ những bình lạ, làm trò-cười cho trẻ-con và người có tri khôn thì không ai có thể tin được!

Xin xem tới và so sánh cho kĩ kẻo nhầm to !!!

Ngày mồng 7 tháng năm, năm-hiệu Khải-định thứ ba, tức Kỷ-dậu các phòng tơi chức phẩm rằng: ?

Chiếu sung đại diện phòng của MONTES qui ông, có chỉ nên một thứ rượu bổ để làng ngự dụng quả rất hay, dáng nên gọi thưởng, trước lợi phẩm thì gửi cho qui được phòng chế-tạo ở tỉnh-thành.

Khâm thử.

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bán-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn; tư sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kê những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS

54, Phố Tràng-tiền, 54

HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư bài này.

ANNONCE LÉGALE

Chiếu theo như giấy hợp-đồng làm riêng với nhau ngày 15 mars 1924, chước bà ngày 17 mars 1924, chương 25. ô 205 thì bà Phan-quảng-Thành tức là Phan-thị-Cả ở tại Hanoi, phố hàng Đào, số nhà 10, và ông Phạm-văn-Hợp người xã Phạm-xá, tổng Kim-thành, huyện Hải dương đã nhượng lại cho ông Đỗ-đức-Toịnh, và vợ là Diệp-thị-Sáu hai ông bà ấy cùng tự nận nhận cái hiệu buôn bán chữ hiệu là « Hợp-kông-thành » ở tại Hanoi, phố hàng Đào, số nhà 99, hiệu ấy nhượng có cả hàng hóa còn lại trong hiệu, tiền nợ các khách nợ lại hiệu và tiền nợ của hiệu còn nợ lại các nhà khác.

Giá nhượng hiệu trị-thành hai ngàn năm trăm tám mươi sáu đồng bạc, hai bào tám xu (2.586 $ 28).

Kể từ ngày 15 mars 1924 thì ông Đỗ-đức-Thịnh và bà Diệp-thị-Sáu đã là chủ hiệu và nhận lấy sự quản-nhận hiệu ấy.

Có giấy giao quyền của bà Phan-quảng-Thành:
POUXE VINH-SAN
Ký tên: Phạm-văn-Hợp
Đỗ-đức-Thịnh
3825 Diệp-thị-Sáu

CHÈ ĐẦU-XUÂN

Bản hiệu mới có mấy thứ chè Đầu-xuân sang trước các cửa hàng để bán hầu các quý chức các thứ như sau này:

Ngũ-phúc, Như-ý, Thiên thái, Minh-thái, Tam-hỷ, Kim-mậu.

Mấy thứ chè này rất tốt giá lại phải chăng, xin mời các ngài lại mua giúp cho chúng tôi lấy làm đa tạ.

KIM-THÁI

HANOI: phố hàng Ngang, số nhà 3.
HAIPHONG: phố Khách, số nhà 140.

2101

AI MUỐN CÓ NƯỚC XUỐI VICHY NGAY Ở TRONG NHÀ

Ai cũng biết rằng nước xuối Vichy có những tính chất gì, và nước ấy dùng được những việc gì, đau ốm, đau thận cùng vô số bệnh khác nữa, dùng nước ấy công-hiệu lắm.

Nhưng đến tận xuối ấy mà phục-thuốc thì tốn kém lắm, vì vậy hiệu bào chế Montès, NHÀ BA CHUÔNG có buôn thứ muối Sels Vichy có thứ chai lớn, có thứ chai nhỏ, chỉ bỏ mấy thìa con muối ấy vào một thì nước đun rồi thì có nước Vichy mà dùng, chẳng tốn kém là bao.

Nên đến hiệu bào chế NHÀ BA CHUÔNG, mà mua muối Sels Vichy.

THÁI-NGUYÊN

Sửa sang lại đường cái. — Tỉnh Thái tuy là nơi thương-du song kể ra chẳng kém gì các tỉnh lỵ ở chốn trung-châu, phố-xá rộng rãi, nhà cửa cao rào, song chỉ hiềm vì một nỗi những đường cái đi trong thành phố phần nhiều chỗ vẫn chưa giải đá. Nhất là con đường cái từ phố Chợ-cũ tới ngã liên phố Chợ-mới, hai bên những phố nhà của An-sat, buôn bán sầm-uất, người đi kẻ lại, xe phở rộn rịp luôn thật là nào nhiệt nhất trong thành-phố, thế mà vẫn chưa giải đá. Những bọn gió mưa dầm, bùn lầy lắm lội, đi lại rất là khó khăn, nguy-hiểm; nhất là những người buôn bán hàng ngày thường phải qua con đường ấy lại càng bất tiện lắm. Mong rằng ở Lục-lỵ sẽ trích số tiền chi-tiêu trong thành-phố mà sửa sang lại những đường cái, chỗ nào đáng giải trước thì làm trước cái ngay. Được như thế dân thành-phố lấy làm may lắm.

Việc lập nghĩa-địa. — Việc lập nghĩa-địa của thành phố đã quan trên đã cho phép thi hành. Các nhà in tiết-thành xướng xuất lên việc công ích đó, đã bắt đầu đi quyên tiền các người buôn bán, cùng các người làm việc trong thành-phố. Số tiền quyên cũng đã khá, mong rằng bà con trong thành phố đều lưu tâm đến, của ít lòng nhiều đều lưu tâm đến, của ít lòng nhỏ đều lưu vào chỗ ý thành quả phúc.

L. Đ.

TRƯỜNG-YÊN (Ninh bình)

Kỷ-niệm đức Đinh Tiên-hoàng. — Nơi cây xã Yên-thường và xã Yên-trung có trang thờ thần-thượng, công-việc đã hoàn thành, nhân hôm kỷ-niệm thành sinh, hai xã có xin phép quan trên mở hội khánh-thành và tự-tiện linh đình vui vẻ hơn năm ngoái bội phần.

Ngày hôm ấy học trò lại có xin dẫn các trò đề phụ thêm vào hội như tập trận cờ lau và đọc 2 bài các thánh và trước đèn, mua rồng, múa sư tử, lại có diễn tích Hoàn-kiếm hồi Lê-thái-Tổ. Trong các trò ấy toàn theo như sự tích cũ của ngài khi xưa mà bày lại rất là có trật-tự và nghiêm-chỉnh.

Ng-ngọc-Huy tân cảo

VIỆC KINH-ĐÔ

Một cách giữ chó dại kỳ khôi. — Một nhà kia nuôi năm chó để giữ nhà, ban trưa lấy cớ làm cho hoà-đi, lại thêm lành trên nghiêm-nhiên cùng những lời dồn về sự phát chó dại cần người có bổn-phận giữ, nên nhà ấy đem bẻ rằng hết cả mấy con chó đi phong, nó khỏi cần nhắm người, tuy thế nhưng cũng có kẻ dám tự tiện mà cho rằng cả cách ấy là hay, lại còn làm thông cái danh bằng đa mà đám miệng chó lại. Cả phương pháp ấy nay đã thấy làm nhà bắt chước nên lại đã thấy có những người thú đi bẻ rằng chó đã đi tạo khắp ở các nơi thôn quê, ấy cũng một việc lạ thay!

Nam-giao lại có cọp. — Cách vài tháng nay, ở bãi Nam giao có con cọp về ở lẫn khuất nơi đây, có thỉnh thoảng vào nhà người nhưng vô không được người thì đã bị chúng đuổi chạy, đến nay lại có cọp nữa.

Tại nơi biệt-thự của ông phán Cảnh ở phía trên cách Nam-giao chừng 500 thước, vừa rồi hồi 7 giờ tối cửa đang mở, người nhà đang thức, bỗng sáng 10 rõ. Bỗng đâu một con cọp chạy vào giữa sân vồ lấy một con chó rồi tha đi, cả nhà đều thấy ai nấy thất kinh hoảng hồn, đóng cửa lại đánh thùng khua đuổi, thì nó đã đi mất. Được một hồi ông phán Cảnh về, liền lấy súng đi tìm suốt đêm mà chẳng tìm được.

Ở mấy đã lâu nay không khi nào nghe cọp về, mà nay lại có thật cũng là một chuyện phi thường. Những kẻ xa lạp ở xứ này chẳng hiểm gì, mang, nai, chồn thỏ bắn được luôn, duy có cọp thì chưa thấy ai đi tìm mà bắn. Cái can đảm người ta chẳng bằng người Âu-châu đã có súng tốt đạn hay cũng cứ lì tìm những thú vật độ là mồi thịt mà hai chớ it thấy khi nào đi săn tìm ác thú mà giết, mới thật là tay xa lạp xuất-quần.

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA (Phủ Tĩnh-gia)

Tranh nhau lý trưởng. — Làng Vinh-quang, tổng Tuân-la, chức lý-trưởng bỏ cách, huyện khuyết đã mấy tháng nay. Đã mấy lần bầu rồi nhưng vì có nhiều người tranh nhau, nên vẫn chưa ai được.

Ấy là một cái chức nhỏ ở trong một làng, có quyền thế lợi tài gì mà tranh nhau đến nỗi kịch-liệt như vậy. Đã thế mà cái tinh ra thù kích kì, vì các tục khi mà sinh ra nhiều điều rắc rối, vu lẫn đục phá bỉ sản khuynh nghi, thực đáng nên ngao ngán vậy. Hiện nay vẫn chưa định được cái chức lý-trưởng là ai.

Gấp-nhân lại cáo

THỪA-THIÊN

Thời-tiết. — Đến năm nào mà khí xuân-quang lược đã đầy cho bằng năm nay, tuy rằng có những mưa mãi mà mọi người đều sức mạnh không có xảy ra những chứng ho chứng cảm như mọi năm. Mới bữa cuối tháng hai trở ra nắng dữ, mà thời dong kia nóng gắp xuống bung-bừng, là có gió nam đến đem khuya còn đi rải rác mưa lai, toàn muỗi sinh ra vô số, ai ai cũng kêu vang về nóng về muỗi. Nhưng cái đã có ba ngày mà thôi nay trở lại trở lại âm-u, mây trắng thấp phủ đặc mù là-đà, gió re-reo thổi, mưa phơ-phới phùn, ai cũng lấy làm dễ chịu cả.

(Xem tiếp từ thứ 10)

NỮ-HÀI-TẶC

(Trinh thám tiểu thuyết)

PHẠM-BÚI-CẦM dịch thuật

Xuất bản lần thứ nhất

Có sẵn đổi lại nhiều chỗ

Sách dày hơn 100 trang

Giấy in cực tốt. Sách đóng cực đẹp

Giá mỗi quyển.... 0$80

Tiền cước..... 0.11

Ai muốn mua buôn, mua lẻ xin gửi giấy cho:

M. BÙI XUÂN-THÀNH

61-63 — Rue du Coton — Hanoi

SÁN-NHIÊN-ĐÀI

Tối thứ ba 15 avril 1924

ĐẤU LỤC-HỒNG SĨ-NGUYÊN TRÚNG TUYỂN

Nguyễn bền lần khách ưa may,
Kia khi trúng tuyển no ngày để danh,
Phần vinh hoa khéo để dành.
Nghỉ càng trơ trảo một anh rể hờ.

Tối thứ tư 16 avril 1924

ÔNG LỚN TUẤN-CHANH

THÉATRE MUNICIPAL

COMPAGNIE CHEFALO & PALERMO

DIỄN BA LẦN:

Tối thứ tư 16 và thứ năm 17 Avril buổi chiều, buổi tối

MATINÉE POPULAIRE ET ENFANTINE

Jeudi 17 à 4 heures

GIÁ CHỖ NGỒI:

Buổi chiều		Buổi tối	
Loges	2$00	Loges	3$00
Baignoires		Baignoires	
Orchestres	1.00	Orchestres	2.50
Fauteuil Orchestre	1.00	Fauteuil Orchestre	2.00
Balcons	0.50	Balcons	2.00
Galerie Amphithéatre	0.25	Galerie Amphithéatre	0.50

NOUVEAUX TRUCS SENSATIONNELS

HIỆU
MINH-DƯƠNG
MAI-CHÍNH TỔNG-CỤC
của Bông pháp Yên-thảo công-ty
BÁN BUÔN VÀ BÁN LẺ
CÁC THỨ THUỐC LÁ VÀ XÌ GÀ
Giáo phố hàng Gai số 83

HỘI-ĐỒNG-ÍCH

đang giải-tán

Lời bá-cáo cần kíp

Cùng các nhà có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích:

Đến ngày 31 tháng 7 tây năm 1924 này, thời sẽ kết sổ, thôi sự thu-gửi các sổ của các ông bà có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích.

Vậy ông bà nào có sổ gửi tiền mà chưa đưa cho ông E. CHATAIGNEAU, là Giải-Tán-Viên, ở số 3 phố Jauréguiberry, Hanoi, thời xin giao ngay cho ông ấy trước ngày 31 Juillet 1924, quá ngày ấy, người có tiền gửi sẽ một-quyền đòi hỏi về số tiền mình gửi.

Giải-Tán-Viên
P. Pon E. CHATAIGNEAU.

3091 Y. M. GRENES

Ta nên chú ý!

Thuốc này bổ thì nhiều thứ thuốc sống hiệu lắm, nhưng mà thật là hay thì duy có một thứ, là những thứ thuốc mà nhà chế ra đã thí-nghiệm chữa chắn mới đem ra bán cho nhà có bệnh dùng.

Đã rẻ mà một thứ thuốc trong mấy thứ thuốc ấy là tốt hơn cả, tất cũng trong ngoài, ai cũng phải công-nhận là tốt hơn cả.

Thứ thuốc ấy là thuốc giải độc.

Dépuratif Sensal

chuyên-trị những chứng tê chốc, mụn nhọt, ghẻ ngứa, giang-mai, nhiệt là những chứng đã dùng nhiều thuốc khác mà chưa khỏi, như là đau, sưng, phát độc, khí huyết không được thông, thành ra ăn-uống, đau tim, đau lưng, đường tiểu-mai tiểu sắc đục tắt ra, ai phải những chứng ấy phải cần mà mới được.

* * *

Trong hai tuần là đã nói về sự hiệu-nghiệm của thuốc DÉPURATIF SENSAL. Từ bây đến nay có nhiều người lại ca không nói thêm gì nữa. Là có ý cho mọi người đều được hay mà dùng thuốc DÉPURATIF SENSAL cho rõ rệt.

Các bệnh ấy hay sinh ra người, sản thường đàn ông hơn đàn bà. Các bệnh ấy lại phổ-thông cho người người nhiều.

Ở xứ này nhan đàn ông hễ không bị ở sinh, trừ các tỉnh người ăn hay sinh ra tâm, vậy ta phải lấy sức mà tự khử ấy đi. Vì thế nên mới chế ra thuốc DÉPURATIF SENSAL này.

Trong các bệnh ta thường thấy luôn, có bệnh KÉLÉMA rất là ai lan, làm cho thân thể ra những nốt nhỏ nhỏ ấy lúc khó lại chẳng nổi, làm cho ta mất tác-dụng rất ghê.

Bệnh ENTHÈME INTERTRIGO làm cho chẳng ai đến gần ai, mất rất ghê làm. Người mắc bệnh đau đớn lắm.

Bệnh HERPÈS hay sinh ra ở những cơ-quan sinh-dục.

Bệnh HERPÈS CIRCINÉ rất là khó chịu, nhất là trong khi ăn-nằm ngủ.

Bệnh đinh, đơm sẩy, ghẻ lở, v. v.

Thời ấy là bệnh nhiều bệnh công-thể, vì trong cơ-thể người ta, tức các bệnh trên nếu thường sinh ra nhiều nhất. Ta xin khuyên ai có bệnh nên dùng thuốc DÉPURATIF SENSAL mà chữa. Thuốc ấy bổ lắm.

Hiệu Bào chế CHASSAGNE

59, phố Paul Bert

trước cửa hiệu Godard

Cần các thứ thuốc mới sống để các bệnh nói trên này, chỉ có thứ thuốc nhỏ POMMADE SAINT ANDRÉ là công-hiệu nhất.

3052

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC

NAM-BẢO

16, Rue de la Soie, 16

HANOI

Bán đồ vàng, đồ bạc; các thứ mặt đá thực và giả, kính gọng đồi mồi, đồng hồ quả quít, ô đàn bà, giầy cườm, giầy kim tuyến, giầy nhung, v. v.

Vàng đúng tuổi và bạc nén.

Thợ khéo kỹ công và giá thực.

217

茂 MAO-SENG 盛

67, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi

MÁY NÓI SỐ 248

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, công, chắn-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của Nhà-nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệ[illegible] tôi muốn mong đông khách.

Qui-khách có dùng, xin mời chiếu cố.

2045 HẬU-THỊNH kính cáo,

Số 10

Ngũ mỹ Tái-sinh-duyên

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Phùng-hức khi tiếp được: đầu đề, tức khắc mài mực, cầm bút viết ngay, không hề nghĩ-ngợi chút nào, đã viết luôn được một trang giấy. *Hoa-văn-phương* trông thấy đầu đề, tưởng là dung dị, đến khi cầm bút muốn viết thì rụt rè lắm bối rối, nghĩ quanh nghĩ quẩn, nghĩ mãi không được chữ nào.

Hoa-văn-phương cứ ấm-ức lầm-nhẩm lại đứng dậy đi đi lại lại mấy bước, trông thấy *Phùng-hức* đã viết được 3, 4 trang liền.

Hoa-văn-phương luống-cuống lại vào ghế ngồi, định viết thảo cho xong về thì đã thấy *Phùng-hức* đi đến trước mặt *Chu-huy* và *Đồng-nhân* xin nộp quyển.

Chàng *Phùng-hức* nói:

— Kẻ bất tài này may đã làm được cũ quyển, xin cải ngại và *Tiên* đại-huynh xem cho.

Hoa-văn-phương thấy vậy, lại càng luống-cuống. *Chu-huy* cầm quyển *Phùng-hức* xem xỹ một lượt, đưa cho *Đồng-nhân*. *Đồng-nhân* cũng trông qua, rồi trao trả *Tiên-lâm*. *Đồng-nhân* thấy *Hoa-văn-phương* có ý luống-cuống, liền nói:

Châu cứ thư-thả mà làm. Văn cốt phải hay, dầu trước sau cũng không hề chi!

Hoa-văn-phương ngoài miệng dầu và ừ ngay đã đó, nhưng trong lòng rất oán-hận *Đồng-nhân*. Chàng nghĩ thầm: chỉ vì lão hết-sạ này làm tiêu xấu ta, chứ ta nào có muốn tranh-hôn cùng *Phùng-hức*!

Hoa-văn-phương lại chậm-chạp hồi lâu nữa, lấy giấy mới viết xong quyển, vội-vàng đứng dậy đưa nộp mà rằng:

Chúng tôi đã làm xong rồi!

Chu-huy vừa cầm lấy quyển văn thì *Đồng-nhân* liền nói:

— Bây giờ đã rẻ chiếu, nên mau mau đem ra quyển văn đó nộp lên thư, để xem tiểu-thư chấm lấy quyển nào.

Nói xong, tay cầm quyển văn trao cho *Tiên lâm*, *Tiên-lâm* nhận lấy, đem vào nhà trong. *Hoa-văn-phương* toan lên kiệu về trước, *Đồng-nhân* bảo rằng:

— Châu hãy đợi một chút để *Tiên* thư chấm xong, đem ra đây xem sao, rồi sẽ cùng trở về, cũng chưa lấy cui làm chậm.

Hoa-văn-phương bất-đắc-dĩ lại phải ngồi xuống nhưng trong lòng rất lấy làm tức giận. *Tiên lâm* cầm hai quyển văn đem vào nhà trong để trình thân mẫu mà rằng:

— Hai nhà đều đã làm xong văn rồi!

Mã phu-nhân sai con *Thúy-tú* đem lên tiền đầu đưa cho nàng *Nguyệt-anh*. Con *Thúy-tú* nói với nàng *Nguyệt-anh* rằng:

— Hai quyển văn đây, xin tiểu-thư lựa chọn.

Nàng *Nguyệt-anh* mở xem quyển văn của chàng *Phùng-hức*, lời lời châu-ki hàng hàng kém nhẹu, chẳng những văn hay, mà chữ viết lại tốt. Kiểm thấy bởi-pháp, khác nào như rắn lộn rồng bay.

Nàng *Nguyệt-anh* nghĩ thầm: quả-nhiên ta mọi bậc tài-tử! Lời đồn thổi-hư, thật đã không sai! Nàng *Nguyệt-anh* nghĩ vậy, liền cầm bút chấm, vừa chấm vừa khuyên, khuyên suốt từ đầu đến cuối.

Chấm xong quyển *Phùng hức*, lại đọc quyển *Hoa-văn-phương* ra xem. Vừa xem được mấy dòng thì nàng *Nguyệt anh* không thể nhịn được, phải bật tục cười.

Nàng gọi con *Thúy tú* và con *Lạc-hà* đến mà bảo rằng:

Hai người thử xem văn thơ của *Hoa văn-phương* như thế này, còn người làm sao được!

Con *Thúy-tú* và con *Lạc-hà* xem được mấy dòng, cũng đều bụ nực cười. Nàng *Nguyệt-anh* lại cầm bút sổ vào quyển văn mấy cái, vừa sổ vừa phê, không ngớt phê nát như cả quyển ra.

Đến khi phê xong, mới sực nghĩ ra mà rằng:

— Chết nỗi! ta quên! Đáng lẽ ta không nên đem những câu tỉ-bậm-tệ này mà phê vào quyển bản!

Các nữ-tỳ đều nói:

Bây giờ trời đã phê rồi, biết làm thế nào!

Con *Thúy-tú* nghĩ thầm: ngày nay tiểu-thư ưu-thuận quyển văn của chàng *Phùng-hức* thì hơn trước ta cũng chàng phải-thẹ, thật không đến nỗi bằng lòi.

Con *Thúy-tú* nói:

— Bây giờ ta người còn đang ngồi chờ ở ngoài nhà khách vậy xin đem trả lại bọ quyển văn.

Nàng *Nguyệt anh* nghĩ vậy, liền cầm bút chấm, vừa chấm vừa khuyên, khuyên suốt từ đầu đến cuối.

Chấm xong quyển *Phùng hức*, lại đọc quyển *Hoa-văn-phương* ra xem. Vừa xem được mấy dòng thì nàng *Nguyệt anh* không thể nhịn được, phải bật tục cười.

Nàng gọi con *Thúy tú* và con *Lạc-hà* đến mà bảo rằng:

Hai người thử xem văn thơ của *Hoa văn-phương* như thế này, còn người làm sao được!

Con *Thúy-tú* và con *Lạc-hà* xem được mấ[illegible] dòng, cũng đều bụ nực cười. Nàng *Nguyệt-anh* lại cầm bút sổ vào quyển văn mấy cái, vừa sổ vừa phê, không ngớt phê nát như cả quyển ra.

Đến khi phê xong, mới sực nghĩ ra mà rằng:

— Chết nỗi! ta quên! Đáng lẽ ta không nên đem những câu tỉ-bậm-tệ này mà phê vào quyển bản!

Các nữ-tỳ đều nói:

Bây giờ trời đã phê rồi, biết làm thế nào!

Con *Thúy-tú* nghĩ thầm: ngày nay tiểu-thư ưu-thuận quyển văn của chàng *Phùng-hức* thì hơn trước ta cũng chàng phải-thẹ, thật không đến nỗi bằng lòi.

Con *Thúy-tú* nói:

— Bây giờ ta người còn đang ngồi chờ ở ngoài nhà khách vậy xin đem trả lại bọ quyển văn.

Nàng *Nguyệt anh* nghĩ vậy, liền cầm bút chấm, vừa chấm vừa khuyên, khuyên suốt từ đầu đến cuối.

Chấm xong quyển *Phùng hức*, lại đọc quyển *Hoa-văn-phương* ra xem. Vừa xem được mấy dòng thì *Tiên-lâm* bỗng giật mình không nói, ngoảnh lại mà nói với *Mã* phu-nhân rằng:

— Cết nỗ! Em con không thiệp thế mà sao lại đem quyển văn của *Hoa-văn-phương* mà sổ nát phê bậy như thế này! Bậy giờ người ta trông thấy, còn ra thể nào!

Mã phu nhân hỏi:

— Quyển văn đâu, lời lẽ thế nào?

Tiên lâm nói:

— Quyển văn của hắn đầu bất-thông thật, nhưng ta không lấy thế làm thế, con chỉ lại chấm bởi mà thế những câu thị-tứ. Hắn là con quan ở ngoài nhà khách. Nay thì ta sẽ cùng có thể-diện, bây giờ con biết xử-trí làm sao?

Mã phu-nhân nói:

— Hãy là con để quyển văn này lại, đừng trả cho xong.

Tiên lâm nói:

— Không thể được! Nãy nay ta vì việc kén rể mà kẻ sắt sẵn thơ, thì chấm xong tất phải đem trả người ta mới được.

Tiên lâm nghĩ quanh nghĩ quẩn mãi mới đem quyển văn của *Hoa-văn phương* giấu vào trong tay áo, rồi đi ra ngoài. *Chu-huy* và *Đồng-nhân* thấy *Tiên-lâm* bước ra, đồng-thanh mà nói rằng:

Thế nào? Tiểu-thư chấm lấy quyển nào, đưa ra đây xem!

Tiên lâm bất-đắc-dĩ đem quyển văn của *Phùng-hức* đề trình *Chu-huy* và *Đồng nhân*. Bấy giờ *Phùng-hức* ung *Hoa-văn-phương* cũng chạy đến xem. *Chu-uy* ngoảnh lại bảo *Phùng-hức* rằng:

— Ta mừng cho châu! Quyển văn của châu đã được tiểu thư chấm lấy rồi!

Đồng nhân nói:

Nay đã chấm lấy quyển *Phùng-hức* thì quyển văn của xa-sanh, cũng xin đem ra đây, để so sánh xem hơn kém nhẹ nào?

Tiên-lâm nét mặt tái nét mà đáp rằng:

Xin thôi! không nên đem so-sánh!

Đồng-nhân lại nói:

Có so-sánh mới biết được hơn kém. Chẳ lẽ quan Hàn-lâm bọ *Chu* đứng làm mối thì được, mà con thiếu-điền của lão-phu này lại không bằng hai đứa châu nhà bọ *Chu* hay sao! Lấy đi đem quyển văn ra đây so-sánh xem hơn kém thế nào. Nếu quả là bất thông thì lão-phu cũng xe-sanh xin thôi.

(Còn nữa)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Ai mất 8.000 đồng ? — Một người dân-bà nghèo ở làng Phước-lộc gần Thừa-lưu khi đi qua đèo Phước-tượng được một xấp bạc giấy nghe đâu đến năm ghim, mỗi ghim 1 tờ 100 đồng, vội vàng đem về hỏi tên Minh là người làng đ.ng thì tên Minh lại xui đưa cho nó cất đi kẻo sợ người ta biết. Nay người dân-bà ấy đến đòi bạc ấy ý giả cũng để chia nhau, nhưng tên Minh kia lại nói rằng không có gởi bạc ấy bao giờ. Bởi vậy hai bên sinh sự ầu đả nhau, vỡ tiếng ra phải đem nhau lên quan cả. Quan đến khám nhà tên Minh cũng chẳng thấy gì, nhưng bên kia cứ cố nai rằng có được bạc ấy và quả có giao cho tên Minh giữ. Còn tên Minh thì từ rằng không có gởi bạc ấy bao giờ.

Việc này có lẽ cũng có, nhưng có mà không được dùng, vì cái tuổi đời hễ kiện thì hay nói vu, và cái số năm-nghìn đồng (5 000 p.00) là một số lớn sao người nào đã bị mất đo lại chẳng buồn rượt, mà cớ sao tự ấy đến nay không thấy ai đòi hỏi tìm tòi gì cả. Cách ít lâu dây cũng có một người được một cái bọt có đựng mai tờ giấy năm, người ấy sợ, phải đem vào phân bua trong quan, vừa gặp người mất bạc nhận được của mình. Thì người ấy liền được một đồng bạc liền thưởng. C. lai cảo

Trừ được một đứa ăn trộm. — Tên Ty là đứa ăn trộm trước đã can án, nay cũng vẫn giữ nghề trộm cắp sinh nhai. Mới đây hai tên lính huyện đi tuần đêm địa-phận làng Trung-kiên, vào độ nửa đêm trí gặp tên Ty cùng với một tên nữa, chưa kịp trở tay thì tên ấy đã thoát mất, còn tên Ty thì chạy không kịp, nên phải bị bắt, lên khám trong mình thì có một cái choang là một vật để đi đào-mạch cay cửa.

Tuy là bắt được nó không phải đang khi ăn trộm của người, nhưng cứ ý mà nói thì nó là thằng ăn trộm có ăn lại đang khi đêm khuya, trong lưng có mang đồ đao-khí mà đi thì nếu cuẳng phải đi ăn trộm thì còn đi đâu nữa ? Hiện nay nó đã phải giam-cầm rồi.

ŒNO KOLA COCA

RƯỢU BỔ

酗補

J. BLANC (*Số nhất hạng báo-chế*)

Ông L. BLANC (*người sáng-nghiệp*)

HANOI (Bắc-kỳ)

Giá bán 2$40 một lít

Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì uống một cốc con

每日午吉時每次服法兩次開瓶即飲

Bán tại: Hiệu Bào-chế J. BLANC

31, phố Tràng-tiền (Rue Paul-Bert) Hanoi

2077

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-đào : TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng qui-khách tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc lại để các ngài so-sánh và xay-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ rượu bổ-đào của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc rất rẻ tiền và rất quí để trị các chứng bệnh như : kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, còm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình, lại rất là bổ sức cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn ! Vì thế thứ rượu này đã được vô-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán 2$25 một chai lớn, từ nào chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào-chế MONTÈS, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.

BỆNH NHỨC ĐẦU

như cầm lính dám vào

Khi mới phải đau thì thấy nhức đầu, đau mắt, rồi sau sinh ra bệnh chóng mặt đau bên thái-dương thấy đội mạnh, tai thấy ù-ù, người bệnh thì thấy đau nhức lạ-lùng hình như cái lính nó đâm vào đầu vậy. Rồi thì chuyển-động đến cổ cảm cơn, sinh ra đau lưng, đỡ gân, trống ngực, tắp các đường mạch máu (mạch mau sưng lên, sắp sát các mạch máu, trí-hộ), não nát. Những đàn bà thì kinh-nguyệt bất-tiết, mà đau-đớn lạ-lùng ngoài không được sang-sảc, hương hoa ra mồm cơm, tức khóe gần dần đi, lạng nặng mà muốn chẻo, thì cũng không khỏ gì, chỉ dùng thứ thuốc :

Dépuratif Richelet

có thể khỏi hẳn ngay được các bệnh căn đã mắc phải từ trước. Bây giờ các gân, cốt lại vận-động như thường.

Thực là một thứ thuốc rất thần-hiệu, chữa khỏi kể có đến hàng nghìn bệnh nặn mắn cũng bệnh ở ngoài da.

Bệnh đã nặng, đã lâu, đã chuyển sang bệnh gì mặc lòng, dùng thứ thuốc này thì hết sạch, mà không còn một thứ bệnh gì ở ngoài da nữa, như bệnh cát sem ở mặt, bệnh lang-ben hắc lào.

Thuốc « DÉPURATIF RICHELET » nay có bán ở các hàng thuốc lớn.

Thực là công hiệu !

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

Hỏi các ông mắc phải bệnh tinh (lận và giang-mai) khuyên các ông chớ dùng thuốc nhảm, tốn tiền mà bệnh càng thêm nặng. Các ông nên mua thuốc ở Hiệu TỪ-NGỌC-LIÊN, số nhà 46, phố Principale, tỉnh Đáp-cầu, là một nhà chuyên-trị, bán thuốc bệnh tinh đã có tiếng, không ngày nào là không tiếp được giấy ngợi khen ở các nơi gởi lại.

Cả cước độ hơn một đồng một lọ.

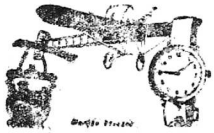
2082

華 PAO-VA 貨

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

號八竹幫門面洪福行隔壁東泉

Chúng tôi kính-trình các quý khách biết rằng nay nhân dịp tết Tây, tôi Ta sắp đến nơi nhưng tôi mới tiếp được ở Hong-kong (Hương-cảng) Canton (Quảng-châu), Shang-hai (Thượng-hải), Pékin (Bắc-kinh) vân vân, sang nhiều đồ bạc, vàng, ngọc, ngà, xứ, cốt để bán vào hai dịp ấy.

Các thứ đồ bán Tết này thì thật là tinh xảo, thiết để lâu lắm nay mới đến nơi, song chúng tôi lại định giá rất rẻ cốt để chiêu khách.

Xin các quí-khách có lòng chiếu cố thì mau đến bản hiệu cũng xin nhất luật tới đến.

Kẻ mua, người xem, đâm ngày đến bản hiệu cũng xin nhất luật tới đến.

HIỆU PAO-VA, Bijoutier

Phố Hàng Bồ, số nhà 28, Hanoi.

ĐƯỜNG SANG LÀO

PHẠM-VĂN-PHI & Cie Ở VINH

GIÁ TIỀN

Hạng nhất tây người : 20$ 50

Hạng nhì ta hay đi : 20$ 00

Trẻ con từ 3 đến 7 tuổi trả nửa tiền.

LỜI BÁN — Phải hỏi nhỏ ngài trước 24 giờ.

Cứ xe riêng để nào thưa riêng vững chuyển một, xi muốn thuê nên đánh giây thép trước 2 ngày.

Đến đi ngày nào mua đến tháng đi được nấu.

Có xe chờ thơ và hành khách từ Vinh đến Thakhek qua Napé

Service provisoire

THỜI GIỜ XE CHẠY

Ở Vinh đi. — Chủ-nhật đúng 6 giờ sáng chạy lên Napé nghỉ. Sáng hôm sau 6 giờ Napé về Vinh. Bình khách về đã thả ra Hanoi đi chuyến tàu hoả 2 giờ chiều hoặc đi chuyến tàu đêm cũng được.

Ở Thakhek đi. — Ngày sáng thơ ba chở từ thấy ở Vientiane tới Thakhek thì xe sets mới chạy về Napé ngủ. Sáng hôm sau ở Napé về Vinh. Bình khách về đã thả ra Hanoi đi chuyến tàu hoả 2 giờ chiều hoặc đi chuyến tàu đêm cũng được.

SẮP MỞ

Bazar

PACHOD Frères & Cie LYON

2056

THUỐC HÉMOGLOBINE BYLA

Trừ bệnh huyết suy rất mạnh

CỨNG CÁP MẠNH MẼ BÉO TỐT

Là thứ thuốc bổ huyết mạnh nhất

Xin hỏi tại hiệu BYLA

26, Avenue de l'Observatoire. — PARIS (France)

NAM-THÁI 南泰

6, Quai Clémenceau — HANOI

ở phố Bờ-sông, số nhà 26, HANOI

Bản-hiệu có bán gỗ lim cây, gỗ lim phiến, gỗ lim xẻ thành khí, các thứ gỗ lạp, gỗ gụ, gạch xây tường và có nhận cả đóng cáo thứ đồ-đạc và các thứ lối cửa.

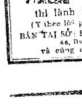
Hàng tốt giá hạ.

NAM-THÁI

Kính-cáo

2075

INJECTION PEYRARD D'ALGER

Thuốc thục hiệu này chế ra đã lâu rồi và hiệu-nghiệm hơn các thứ ĐỂ TRỊ BỊNH ĐAU LẬU mới bị hay là có đã lâu rồi.

Trong 202 người A-Rập dùng thuốc này thì lành bịnh hết 231 người

(Y theo lời phúc các bương-y ở Alger)

BÁN TẠI SỞ : SPÉCIALITÉS PEYRARD

43, Rue de Grenelle, PARIS

và cũng các nhà thuốc có danh

QUINQUINA CUSSAC

BỔ SỨC — KHỎE NGƯỜI

Chế bằng rượu vang tốt. Rượu ấy làm cho ngon cơm, và cái vị nó rất ngon.

Rượu ấy khỏe và bổ làm cho người mới đau khỏi được phục-sức, trị được bệnh huyết-suy, bệnh sốt-rét cùng bệnh mệt nhọc.

Ai muốn giữ gìn sức-khỏe nên dùng rượu này.

Hiệu GUIONEAUD FRÈRES

HANOI — HAIPHONG

Đứng làm đại biểu bán rượu ấy cho khắp cả hạt Đông-pháp

RƯỢU NHO J. K. WATSON

Là một thứ thuốc bổ mạnh nhất, cái phép chế thuốc này khảo-cứu đã lâu năm, và cái cách làm, lại tinh-vi cẩn-thận, nên thuốc này là một thứ bổ mạnh nhất.

Những khi cơ-thể cần dùng phải bổ dưỡng rất mạnh, thì dùng thuốc này chắc và nhậy lắm.

Bệnh huyết suy bệnh gân yếu, bệnh giếp, bệnh sốt rét rừng, v. v.

Uống một cốc nhỏ (liqueur) hai mươi phút trước hai bữa ăn chính.

Giá bán : 2$50 một litre

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

AI MUỐN LÀM GIÀU

Bỏ ra 20 quan mà may ra được

500.000 quan

Mua một cái trái-đơn của Crédit Foncier Panama ở Ixelles. Lối mua phải nộp ngay 20 quan, rồi tới 17 tháng mỗi tháng nộp 20 quan, theo như lệ định trong luật. (Như vậy mỗi ngày đỏ đành mấy xu, có lẽ tiệt nào gửi mà không được).

Nộp tiền lần đầu là được ngay cái số trái-đơn mà riêng mình được quyền xổ-số, như là mình đã nộp hết rồi vậy, và đến lần trái-đơn trúng số sẽ lĩnh ngay một số tiền là ấy. Mỗi trái đơn trong sau thế nào cũng trúng một số tiền như sau, hơn 3 triệu lẻ. không có thể nào không được, hoặc lời là gấp mười lần số tiền mình nộp vào.

Như vậy mua trái-đơn thế nào cũng lợi, không khi nào thiệt

CÓ NHỮNG LỐ SAU NÀY :

138 lô.	500.000 quan	260 lô.	5.000 quan
120 lô.	200.000 —	1.200 lô.	2.000 —
750 lô.	100.000 —	13.200 lô.	1.000 —
700 lô.	10.000 —	1.700.000 trái đơn bán lại lãi	400 —

Người có trái-đơn nào cũng sẽ được số tiền như bên này số trúng như thế.

Các lô được lĩnh nguyên tiền, không phải trừ thuế chi cả. Mỗi lần rút số có nhân được một cái bằng số số trái đơn trong sổ, không phải trả tiền. Các số và những bằng ấy đang với cái trái-đơn đã rồi nhà ngân hàng, các nhà có trái đơn có thể đến xem được, theo như điều khoản trong bản luật riêng ngày 12 Mars 1896. Bản luật ấy là một bản luật bảo chung, giữ gìn cho các chủ có mái đơn, không có điều gì phải ngại cả.

Năm nào cũng có 15 Février, 15 Mai, 16 Août, 15 Novembre thì rút số.

Các ngài muốn đến các cuộc rút số ấy thì gửi ngay 20 quan đến nhà

BANQUE NOUVELLE, 8 Rue Papère, MARSEILLE, France

R. C. MARSEILLE 8576